

Füstbe ment terv – Építészeti tervpályázat a győri olajgyári kéményért

Szerkesztette: Horváth Tamás PhD
Lektorálta: Kottmayer Tibor

A kötetet kiadja a
Széchenyi István Egyetem
Winkler Gábor Szakkollégium
Győr, 2019.

ISBN 978-615-5837-56-2 [könyv]
ISBN 978-615-5837-57-9 [e-könyv]
DOI 10.35927/FUSTBE.2019

Nyomatás, kötés: Topbalaton Kft.

Az ötletpályázat támogatója volt a
Győr-Moson-Sopron Megyei Építész Kamara

A kötet létrejöttét támogatta az
Emberi Erőforrások Minisztériuma
Emberi Erőforrás Támogatáskezelő
Nemzeti Tehetség Programja

A projekt címe:

A szerkezettervezés és városépítés szimmetriái
Pályázati azonosító: NTP-SZKOLL-18-0059

A Kisalföld és a Kisalföld Online
cikkeinek és fotóinak utánközlése
Garamvölgyi Imre főszerkesztő
hozzájárulásával történt.

A címlapfotó Nemes Zoltán 'mettor'
Győr, 2018. március 23. 11:03:39
című képe, mely elnyerte a
Sony World Photography Awards
Magyar Nemzeti Díját 2019-ben.

Tartalom

- 2 A pályázat előzményei, sajtószemle
szerkesztette: Horváth Tamás PhD
- 10 Az olajgyári kémény építészeti jelentősége
Veöreös András PhD
- 18 Olajgyári kémény és környezete
zártkörű ötletpályázat – Pályázati kiírás
- 21 A tiltakozáson túl: Tíz állítás a kéményről avagy
zárójelentés jellegű összefoglaló az olajgyári
kémény és környezete zártkörű ötletpályázathoz
- 22 1. számú pályamű, Beiermeiszter Tamás, Élő
József, Fodróczy József DLA, Jóna László,
Ladányi Gábor, Tóth Gergő
- 26 2. számú pályamű, Benkő Diána, Háklár Barbara,
Horváth Virág, Fátrai Júlia, Mátis Teodóra, Soós
Adrienn, Tátrai Ádám
- 30 3. számú, 1. díjas pályamű, Cseh András DLA,
Csikár Ottó, Frühwald Evelin, Pócza Krisztina,
Rendi András Mihály, Victor Pérez Sánchez,
Virginia Martinez Navarro
- 34 4. számú pályamű, Csikszentmihályi Péter DLA,
Lajtosné Spéder Hajnalka, Molnár Melinda,
Ubrankovics Judit
- 38 5. számú pályamű, Benyusovics Dalma, Berbik
Ferenc, Buchinger Péter, Golda János DLA,
Somlói-Péter Barnabás
- 42 6. számú pályamű, Bodrossy Attila DLA, Doma
László, Farkas Fanni, Kóczyán Klaudia, Molnár
Zsolt, Salacz Ádám, Spánicz Dorina
- 46 7. számú, 2. díjas pályamű, Gráding Dóra, Nagy
Fanni, Pethő László, Reiner Éva, Simon László
- 50 8. számú pályamű, Bach Péter DLA, Eredics Éva,
Horváth Ágnes, Joó Tamás, Maráz Veronika
- 54 9. számú, 3. díjas pályamű, Barna Izabella,
Brassányi Tímea, Czígány Tamás DLA, Csörgő
Gábor, Vojtek Rita
- 58 10. számú pályamű, Bálint Eszter, Csuzi Barbara,
Geyer Dorottya, Nagy András, Nagy Viktória,
Schmidt Edina, Zentai Fruzsina
- 62 A pályázat után, sajtószemle
szerkesztette: Horváth Tamás PhD
- 68 A kémény sztori két olvasata
Tutervai Máttyás

FÜSTBE MENT TERV

„S jutott eszembe számtalan
Szebbnél-szebb gondolat,
Míg állni látszék az idő,
Bár a szekér szaladt.”

Petőfi Sándor: Füstbement terv

ÉPÍTÉSZETI TERVPÁLYÁZAT A GYŐRI OLAJGYÁRI KÉMÉNYÉRT

A pályázat után

Sajtószemle, szerkesztette:
Horváth Tamás PhD

DOI 10.35927/FUSTBE.2019.15

Az üvegház lett a befutó

Sudár Ágnes, Kisalföld, 2017.04.12. 6. oldal

Kihirdették az olajgyári tervpályázat győztesét. Győr főépítésze szerint a tíz pályamunkával olyan étlapot állítottak össze az építészhallgatók konzulens tanáiraikkal együtt, amelyből a befektetők bőven tudnak választani, ha akarnak. [...] Az első helyen az üvegházra emlékeztető terv végzett, a második sokkal inkább az ipari múltra utal, a harmadiknál a színek köszönnek vissza. A győztes csapat tagjai: Cseh András, Csikár Ottó, Fröhwald Evelin, Pócza Krisztina, Rendi András Mihály, Victor Pérez Sánchez és Virginai Martinez Navarro.

Az építészeket és a hallgatókat anno Borkai Zsolt kérte fel, hogy mutassák meg, bizonyítsák be, hogy a régi olajgyári kémény szerves része tud lenni egy mai, modern lakóparknak. Most hogy a pályázat véget ért, a polgármester azt mondta, örömteli, hogy a jelen és a jövő építészmérnökei dolgoztak a munkán, az élet azonban sokszor figyelmeztetett már arra, hogy a fenntarthatóság olyan követelmény, amely a nagy álmokat, ötleteket is felülírhatja. Ebből a szempontból a győztes terv látszólag futurisztikus, Révi Zsolt főépítész ugyanakkor azt mond-

ta, hogy az építészekből alakult zsűri az ötletet díjazta elsősorban, a piac pedig abból választ, amelyikből akar. Az indoklásban az állt, [az első díjas terv] „egyszerre ad ökológiailag alaposan végiggondolt megoldást, és a régi gyárra emlékeztető formákat. Az olajgyári kéményt ez a terv illeszti a legszerveesebb módon a beépítési koncepcióba.”

A főépítész így folytatta: A tíz pályamunka bármelyike felkerülhet arra a képzeletbeli étlapra, amelyről ha egy befektető esetleg választ, Győr is felteheti magát az építészeti világtérképre. A tervek innovatívak, előremutatóak, teljesen alkalmasak a piacra ki ajánlani őket. A kérdés az, hogy vannak-e olyan „inyencek”, akik erről a kulináris étlapról választani akarnak. A valódi sorrendet a pályázatok között az élet dönti el. Felvetésünkre, hogy az olimpiai falu most épülő házai mellé lehet-e ennyire más stílusú házakat tervezni, a válasz az volt, a zsűri tagjai között is téma volt ez. A főépítész szerint a házak nagyrészt egymást takarnák, ezért ez a „probléma” lényegesen kisebb annyál, mint ami[nek] madártávlatból a látványtervek esetében tűnhet.

Ekler Dezső, a zsűri elnöke a tegnapi eredményhirdetésen azt mondta, végül nem is a kémény lett a legfontosabb pályázat so-

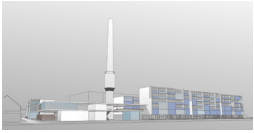

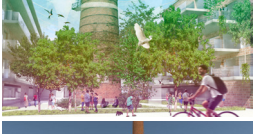

rán (annyiban nyilván igen, hogy ne kelljen lebontani). „A kéménynél is fontosabb dologról kezdtek el gondolkodni az építészek: a ma elvárható és előremutató lakásformáról szólnak valójában a tervek. Ha nincs ez a kezdeményezés, ha nincs a város támogatása, valószínűleg ekkora ambícióval nem gondolkodtak volna el ezen sem a tanárok, se a diákok. Így viszont megmutatták, hogyan lehet értelmes módon városban lakni, gyereket nevelni. Amit most látunk, az teljesen más, elkésztető.” A megyei építész-kamara elnöke úgy fogalmazott, „gólpasszt adtunk, innentől a lehetséges befektetőn áll, értékesíti-e a helyzetet”. Ez végszónak, pontosabban kezdetnek sem rossz.

Olvasóink kedvence: Tegnap délután, néhány órával az eredményhirdetés előtt megkérdeztük olvasóinkat a www.kisalfold.hu-n, nekik melyik tervpályázat tetszik a legjobban. Ők mást hoztak ki győztesnek, bár nyilván nem szakmai szemmel nézték a terveket, sokkal inkább az ízlésükre, esetleg a látványterv kidolgozottságára szavaztak. Szoros versenyben tehát [8. számú pályamű] nyert.

Olajgyári kémény-tervek: arra szavazott, amire az építészek?

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2017.04.11.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/olajgyari_kemeny-tervek_arra_szavazott_amire_az_epiteszek_mutatjuk_az_eredmenyt_-_fotok/2514704/

[...] Olvasóink kora délután óta szavazhattak a tervekre, hogy nekik melyik tetszik a legjobban. Az ő voksaik eredménye így alakult: [...]

Pályamű	Látványterv	Díjazás	Olvasói szavazatok
1.			28%
2.			1%
3.			2%
4.		3.	1%
5.		1.	8%
6.			1%
7.			18%
8.			32%
9.		2.	6%
10.			4%

[Az 1. díjas, 5. számú pályamű látványterve]

[Az 1. díjas, 5. számú pályamű és alkotói]

[Az olvasók kedvence, a 8. számú pályamű]

Olajgyár: Kémény a halálsoron

Sudár Ágnes, Kisalföld Online Extra, 2017.11.17.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/olajgyar_-_kemeny_a_halalsoron_gyorben/2539525/

Pontosan egy évvel ezelőtt mondták ki a halálos ítéletet a volt olajgyári kéményre, a végrehajtást (a felrobbantását) viszont a polgármester akkor elhalasztotta. Végleg vagy az ítélet végrehajtandó? És ki által?

A siralomház vagy más néven halálsor a halálbüntetést alkalmazó legtöbb országban azon elkülönített speciális lakókerület a büntetés-végrehajtási intézetekben, ahol a halálraítélteket helyezik el az ítélet végrehajtásáig vagy mindaddig, amíg a fellebbezések folyamán enyhébb büntetést nem kapnak, esetleg fel nem mentik őket.

Az olajgyári kéményt tavaly ilyenkor robbantották volna fel, az örökségvédelem ugyanis végül csak lemondott róla, nem nyilvánította védetté. A győriek és az építészszakma tiltakozása is kellett ahhoz, hogy végül – az utolsó pillanatban – Borkai Zsolt lefújta a robbantást. Egyben arra is kérte az építészeket, hogy mutassák meg, szerintük hogyan lehetne funkciót adni az építménynek.

A Széchenyi Egyetem megszólított tanszéke pályázatot írt ki, az egyetemisták álmotak is terveket, de a háttérben végig ott volt a legfontosabb mondat: egy leendő beruházónak kell fantáziát látnia ebben.

Egy év telt el, felépült az olajgyári kémény szomszédságában az olimpiai falu, a lakásokat ezekben a napokban lakják be a valós tulajdonosaik. Borkai Zsoltot megke-

A kérdés az, hogy ennek a kéménynek tudnak, akarnak-e funkciót adni.

restük ismét a kémény ügyével: marad a halálsoron vagy a tavalyi döntéssel megmenekült Győr egyik ipartörténeti emléke?

Válaszában kitért arra is, hogy az egyetemisták pályázatait természetesen megnézte, szerinte azok kreatívak, de a kéménynek funkciót nem szának. Ugyanakkor nem az a kérdés, hogy személy szerint ő miként látja ezt, s magáról a kémény sorsáról sem ő dönt végső soron. Hamarosan a Győr-Szol (merthogy övé a terület) kiír pályázatot az ingatlanrész hasznosítására. Amennyiben akad befektető, s ő a kéményben lát fantáziát és megtartja, akkor az építmény valóban megmenekült. Ha nem... [...]

Kápolnával, kéményes házzal, kerekítéssel is nyertek építészeink

Szerző nélkül, SZE portál, 2018.02.09.

<https://uni.sze.hu/kapolnaval-kemenyes-hazzal-kerekitesseel-is-nyertek-epiteszeink>

Magyar Építőművészek Szövetsége három győri munkát is díjazott a Fialatok Feketén Fehéren pályázaton. A Széchenyi István Egyetem építész oktatói és hallgatói közössége egy kápolnával, az olajgyári kémény köré álmódott épületegyüttesrel és egy különleges kerítéssel is díjat nyert. A pályamunkákból rendezett vándorkiállítás a héten nyílt meg a MÉK székházában.

A Fialatok Feketén Fehéren pályázat célja a magyar építészek és tájépítészek legjobb eredményeinek bemutatása. Felméri ilyenkor, hogyan működnek együtt, hogyan folytatják a hagyományokat, milyen módon járulnak hozzá egy hely vagy közösség karakteréhez. A győri egyetem építész oktatói és hallgatói a Rábaközben, Göbös-majorban építettek tájba illő, különleges vadászkápolnákat. A győri, robbantásra ítélt olajgyári kémény megmentésére tett kísérlet során köréterveztek egy természettel harmonizáló épületegyüttest, valamint a Tokaj melletti, tállyai iskola udvarán alkottak fagyitölcserőszerű, hangulatos és hasznos térelválasztó elemeket. [...]

A kémény oxigént pipálna a város levegőjébe

A másik díjazott pályamunka, a győri olajgyári kémény köré álmódott épületegyüttes egyféle kiállást is jelent Győr egyik fontos ipartörténeti emléke mellett. „Amikor kiderült, hogy el akarják bontani az olajgyári kéményt, próbáltunk tanszékként, illetve győri építészképzésként kiállni ezért az épített értékért, ami meghatározza a város ezen részének kontúrját, illetve talán az egyetlen ipari mementója. A városvezetés akkor leállította a robbantást, viszont azt kérték, hogy reagáljunk erre a helyzetre, ötleteket kértek a hasznosításra. És ahogy mindig próbálunk hallgatókat bevonni, itt is egy olyan kísérleti pályázatot írtunk ki, ahol a tanszéken dolgozó építészek vezetésével hallgatói csoportok adhattak be terveket” – idézi fel a kémény projektet Cseh András tudományos dékánhelyettes, az Épülettervezési Tanszék oktatója.

A pályázatokat külsős szakmai zsűri bírálta el, ennek a győztes terve, az Ember o. Növény o. Madár o. Ház című koncepció került be az FFF kiállított munkái közé, és járja majd az országot utazó kiállítások is. A megálmódott épületegyüttes visszaidézi formátságával az ipari épületek strukturáltságát, de tovább is lépett azon. A házak közötti tereket dupla rétegű üvegházak kötnék össze, amik az időjárástól függően árnyékolhatóak és nyithatóak is lennének. Ebből a kéményből anno káros anyagok távoztak, így viszont az üvegház terek dús növényzetének köszönhetően oxigént pipálhatna a város levegőbe. Sőt, különlegességként az állatkerttel együttműködve és ornitológusok tanácsait kikérve rehabilitációra váró madarak is helyet kaphatnának az üvegházakban, hogy aztán később szabadon engedhessék őket. Ez a [tervezési] projekt magyar és külföldi hallgatók bevonásával angol nyelven folyt, a csapat tagjai: Cseh András, Csikár Ottó, Frühwald Evelin, Pócza Krisztina, Rendi András Mihály, Victor Pérez Sanchez, Virginia Martinez Navarro. [...]

Ismét mocorognak az olajgyári kémény körül

Sudár Ágnes, Kisalföld Online, 2018.03.08.

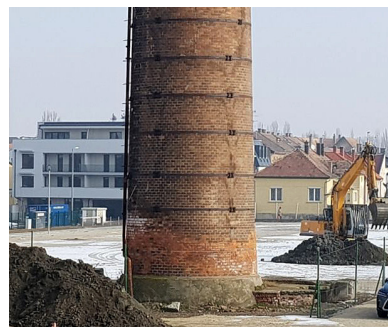
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/ismet_mocorognak_az_olajgyari_kemeny_korul_gyorben/2552494/

„Megint robbantják a kéményt, építik hozzá a földsáncokat!” – írta olvasó-tudósítónk, aki képet is mellékel. A legilletékesebbet kerestük meg: valóban ez történik?

Az olajgyári kémény sorsa csaknem másfél éve kétséges [...]. Öt hónappal ezelőtt cikkünknek ezt a címet adtuk: Kémény a halálsoron; az olvasónktól tegnap kapott felvételt pedig arra utal, hogy az egy éve kimondott halálos ítéletet valóban végrehajthatják. A képen ugyanis az látszik, hogy a volt olajgyári terület eddig beépítetlen részén munkagépek jelentek meg, s azok dolgoznak. Tény az is, hogy egy évvel ezelőtt földsáncot építettek a felrobbantani tervezett kémény alá.

Az építmény 60 méter magas, a bontása nem egyszerű, ráadásul költséges feladat. Ha valóban robbantásra kerül sor, anynyiban bonyolultabb most a helyzet, hogy mára teljesen elkészült az a mintegy 200 lakásos sorház, amely tavaly nyáron a Győrben rendezett Európai Ifjúsági Olimpiai Fesztivál olimpiai falujaként debütált.

„Jelenleg nem oda hordjuk, hanem több helyen kiássuk a földet; a talajkutatás célja, hogy a talajvíz szintjét – ami elég magas – pontosan fel tudjuk térképezni. Ezen a területen egyébként épületeket tervezünk” –

Hónapokig tartó csend után van ismét mozgólódás a kémény körül, [olvasói fotó]

Talán az utolsó kép az 1911-ben épült olajgyári nagy kéményről. Fotó: Bertleff András

mondja az az ingatlanbefektető, aki az üres területrészt időközben megvásárolta. Ez ugyanakkor csak részben válasz a kérdésre, hogy mi történik jelenleg a kémény körül, s az építménnyel milyen céljai vannak. A vállalkozó annyit mondott: a jövő héten részletesen beszámoló lapunknak [...].

Felrobbantják Győrben a 107 éves kéményt

Laczó Balázs, Kisalföld Online, 2018.03.12.

https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/felrobbantjak_gyorben_a_107_eves_kemenyt/2552950/

Felrobbantják, feltehetően a jövő hét második felében, Győrben az olajgyári kéményt – közölte a Kisalfölddel a beruházó. A pontos időpontot előbb a rendőrséggel még egyeztetni a területet megvásárló C. T. and Partner Kft., amelynek vezetője elmondta: eredeti szándéka az volt, hogy megtartsa a 107 éves monstrumot. Ám a statikusok kockázatosnak tartották, és funkciót sem találtak neki.

Jövőre teljesen átjázódik a volt olajgyári terület az Erkel utcától jobbra, az olimpiai falu mellett, ahol a 107 éves kémény áll. [...] A Győr-Szol – a beruházó – elárulta nettó félmilliárd forintért adta el a szigeti telket az egyik legnagyobb lakásépítő cégnek, a C. T. and Partner Kft.-nek, amely például a Jedlik híd lábánál épült Corner-házat vagy Marcalváros II. vadonatúj társasházait tervezette.

Szabó Ákos ügyvezető a Kisalföldnek elmondta: a statikusok alaposabban megvizsgálták a kéményt, mint eddig bárki az elmúlt években, és nem láttak más megoldást, holott neki az volt az eredeti szándéka, hogy a kéményt megtartsa. [...] A szakértők a földrengést látták a legfőbb kockázatnak, ha közvetlenül mellette újabb társasházak épülnek. A 66 méteres torony göbös része – ahol az extra vízmelegítő volt – különösen rossz állapotban van, bármikor hullhatja a téglákat, egy nagyobb ere-

jű földrengésnél pedig már kettőtörhetne az épület [...]. Kérdésünkre, hogy nem lehet-e biztos módon megerősíteni, azt felelte: nyilván meg lehet, de hatalmas költséggel, s teljes biztonság akkor sincs. Aránytalan kockázattal járna ott, ahol már eleve 200 lakás épült az EYOF-faluban, s hamarosan épül az újabb 200 – közölte.

Csak torzó. A pályázatokat természetesen végignéztam és nagyon sok jó ötlettel találkoztam. Olyannal is, ami továbbgondolásra érdemes lett volna. De véleményünk szerint egyik sem volt olyan, ami a kéményt mint jól funkcionáló épületrészt, épületet reális keretek között megfogalmazta volna. Igazán sajnálatos már az is, hogy nem maradt meg semmi a korábbi – nagyon szép téglalapítású – olajgyári épületekből, amik külön is és együtt is értékesek lettek volna. Ezek közül a kémény már önmagában csak egy torzó, ami igazából sem műzeumi, sem más célra nem alkalmas, viszont fejlesztőként nem hagyhatunk megoldatlan kérdést, ketyegő bombát a területen – mondta Szabó Ákos.

A cég a napokban egyeztetet a hatósággal, s úgy tudjuk, hogy várhatóan a jövő hét második felében robbantanak. Mivel az érintett lakóknak körülbelül fél órára el kell hagyniuk az otthonukat, a jövő hét elején igyekezzünk hírt adni a pontos időpontról. Várhatóan délelőtt végzi el a munkát a

megbízott cég, az épületek biztonságban lesznek, s utána valószínűleg két nap alatt szállítják el a monstrum törmelékét.

Tervezés meglepetéssel

A területen három darab társasház fog állni – négy és ötszintesek –, összesen 200 lakással. Ám jelenleg épp egy nem várt áttervezésnél tart a tulajdonos, mivel a Rábca hajdani medréről tanúskodó vízerék romantikus meglepetést tartogattak. Sok a talajvíz, a [talaj]szerkezet a telken belül is igen változatos, s bár a korábbi fúrás ezt nem mutatta ki, rosszabb a vártnál.

Az építkezés idén kezdődik és várhatóan jövő év közepére fejeződik be. Külsőre a társasház hasonlít a mai [...] trendhez, de el is tér attól. Szabó Ákos szerint a fő különbség, hogy megpróbálják felidézni a régi Rábca-partot, s emiatt úgynevezett gabion lesz a homlokzaton, amit gömbölyded folyami kavicssal töltenek fel. A korlátok és az építmény színénél is a víz, a vízpart köszön vissza a tervező elképzelése szerint.

A lakások között lesznek 35 és 110 négyzetméteresek is, a jellemző méret a kettő közötti. Ami jó hír, hogy a földszinten nem lakások épülnek, hanem például pékségnek vagy szolgáltatásnak adható ingatlanok, amik nélkül – a szomszédos EYOF-faluvallal együtt – 400 lakás élete szinte elképzelhetetlen is lenne.

A parkolást kisebbrészt a föld alatt, nagyobbrészt a földszinten oldják meg, a tervek szerint 240-250 parkolóhelyet alakítanak ki a volt olajgyári területen belül, s további 20-30-at a C. T. and Partner Kft. hoz létre a város közterületén. [...]

[...] a jövőre felépülő társasházak [...] [a tervezők említése nélkül]

A kémény a mi öreg fotelunk

Sudár Ágnes, Kisalföld Online Extra, 2018.03.17. https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/a_kemeny_a_mi_oreg_fotelunk/2553428/

Tanszékével együtt küzdött az olajgyári kémény megmentéséért Bodrossy Attila DLA. A győri Széchenyi-egyetemen oktató építésszel vádaskodás és harag nélkül lehetett beszélgetni arról, hogy a kéményt a terület új tulajdonosa napokon belül mégis fel fogja robbantani [...].

SÁ: Most átverve érzik magukat?

BA: Nem. Még meglepődve sem. Tudtuk, hogy a mi petíciónk kevés lesz ahhoz, hogy a kémény megmeneküljön. Ahhoz az kellett volna, hogy a város higgyen abban: ez az emlék fontos neki. Persze bármilyen emlék megmentéséhez pénz kell, ez ugyanaz a dolog, mint amikor én megtartom a nagyszüleim foteljét. Sok pénzért előbb felújítom, de ettől még nehéz bútor darab marad, amit nehéz eltolni, nehéz alatta takarítani. Egyszerűbb kidobni, s venni egy új fotelt...

SÁ: De ebben a történetben ott vannak azok a huszonéves egyetemisták, leendő építészek, akik akár hihettek is abban, hogy van értelme tervezniük. Ezzel szemben azt látják, hogy megálmodtak ezt is,

[„a cél ... meglátni benne azt, ... ami hasznosítható” Bodrossy Attila]

azt is a kémény köré, de minék; így is, úgy is felrobbantja egy ingatlanberuházó.

BA: Azt nem tudom megítélni, hogy ők mennyire hittek ebben.

SÁ: Én is idealista voltam ennyi idősen, [...] mi a jobb: már az iskolapadban beszélni őket azzal, hogy ez a való világ, vagy ha később kapják meg ezt a pofont...?

BA: Nálunk, az egyetemen a legtöbb feladat, amit a hallgatók kapnak, már felújítás. Mert úgy találjuk, hogy mostanra eljutott odáig Európa, s talán Magyarország is, hogy nem szabad bontani. Nem azért nem szabad, mert olyan nagy érték minden, hanem mert luxus kidobni a szemébe egy csomó anyagot, s csak a szemetet növelni. Nem az a cél, hogy okvetlenül megőrizzünk valamit úgy, ahogy most van. Hanem meglátni benne azt, ami felhasználható, ami hasznosítható. [...]

SÁ: Itt is azt mondta nekünk a beruházó, hogy bánja, hogy csak torzóként maradt meg a kémény. De a régi gyárépülettel tényleg lehetett volna mit kezdeni?

BA: Hogyne lehetett volna! A bontását annak köszönheti, aminek a hazai ipari épületek döntő többsége is: az építményadónak. Akinek van olyan területe, amelyen valami áll, fizetnie kell utána. Akkor is, ha nem használja semmire. Ezért inkább lebontja.

SÁ: Ha ma Magyarországon valaki felemeli a hangját egy lebontandó épület vagy építmény miatt, megütheti a bokáját? Van értelme küzdeni egy kéményért?

BA: Az ember mindig optimista, s így elmondhatja, hogy legalább megpróbálta.

SÁ: Megpróbálták, de aki látta az egyetemisták terveit – amiket az építésszakma agyondicsért –, mind azt mondta, hogy szép-szép, de funkciót egyik sem talált a kéménynek.

BA: Nem is kell neki funkció! Az a funkciója, hogy ott van. Egy emlék. Győr, akár

[250 lakásos beépítés az olajgyár területére, Bodrossy Attila és Salacz Ádám terve]

hogy is nézzük, egy ipari város. Próbál más imázst teremteni magának, de akkor is van egy nagyon erős ipari városi múltja. Ezt a múltat teljesen eltörölni nem jó. Emlékezni kell az utókornak, hogy ebben a városrészben gyárak álltak. Lassan semmi nem fog emlékeztetni arra, hogy volt itt egy olajgyár, egy kekszgyár... Ehhez a kémény a legalkalmasabb, ami nem foglal el helyet, alig pár négyzetméter, nem zavar semmit.

SÁ: Amennyire tudom, a telket áruló Győr-Szol nagyon másképp gondolta. Ők igenis bevételkiesésnek tekintették, hogy a kémény helyén nem tud épülni egy négyemeletes társasház.

BA: De ez így nem igaz. Mi ugyanis csínáltunk tervet rá – még az egyetemi pályázat után is –, s ebben kétszázötven lakás szerepelt. Ennyit lehetett volna tehát még a kéménnyel együtt is építeni erre a területre. Most pedig olvasom a beruházó nyilatkozatában, hogy ő csak kétszáz lakással tervez. Tehát belefért volna a kéménnyel együtt is bőven ennyi.

SÁ: Fő érv volt a kéménnyel szemben az is, hogy földrengés esetén veszélyeztetné a már megépült, illetve hamarosan megépülő házakat.

BA: Tény, hogy hoztak egy új földrengésszabványt Magyarországon, amit az EU kényszerített ránk. Ennek „hála” olyan föld-

rengésekre kell méretezni az épületeket, amelyek emberemlékezet óta nem voltak nálunk. A szabvány alapján a győri épületek zömét – például a városháza tornyát is – meg kellene erősíteni. Mert az is ledőlne, meg az összes templomtorony, nem beszélve az Árpád úti tízemeletesről. Egyik sem felel meg a mostani földrengésszabványnak. A statikus észszerű kockázatra méretez, teljesen felesleges Magyarországon 200 km/órás tornádóra tervezni a házakat – egy vagyonért –, mert szinte valószínűtlen, hogy ilyen lesz. Ha lesz, az katasztrófa. S ugyanez igaz a földrengésre is.

SÁ: Az építésszakma mennyire fog össze, ha közös a cél, vagy ha ki kell állni egymásért? Vagy örülnek, ha van egy nagyszájú, aki majd megfizeti ennek az árát, s ők jól jönnek ki belőle?

BA: Ez a szakma semmivel sem jobb vagy rosszabb, mint más. Mindenhol vannak, akik összetartanak, s vannak, akik nem.

SÁ: Azért is kérdezem, mert régen sokkal több győri beruházásnál láttam az ön nevét, mint tervezőét...

BA: Én már nem jövök szóba a városházában, de lassan a korom is indokolja ezt. Jöjjenek a fiatalok. Csak az a baj, hogy Győrbe nem azok a fiatalok jönnek, akik itt vannak és jók.

SÁ: Mert ők hova mennek?

BA: A tanszéken vannak, alapítottak egy irodát, s dolgoznak Budapesten, Sopronban, a megyében sok helyen.

SÁ: Gyórt ha építészként nézi – s tudom, nem úgy, hogy savanyú a szőlő –, milyennek látja? Milyenek az új házak, a trendnek megfelelő, amiket most építenek?

BA: Amit látunk, annak örülni kell. Mert a rendszerváltás után épült túlon túl csicsás házak nekem nagyon nem tetszenek. A visszafogott építészetet viszont szeretem. Mondom ezt úgy, hogy lakóházat nagyon régen nem terveztem, mert szerintem ez az oldal rossz irányba ment el. Magyarországon még a negyvenes években is úgy működött ugyanis a dolog, hogy egy beruházó megépített egy házat, berendezte, s csak utána adta el. A vevő látta, mit fog kapni. Most az történik, hogy azt mondják a vevőknek: ide épül majd egy lakás, s te ennyit vehetsz hatvan négyzetmért. Ezt a magyar vevő aláírja. Németországban egy ilyen szerződés harmincoldalas, s le van írva minden műszaki paraméter; az ajtó anyagáig bezárólag. Egy lakás ára két nagyon drága autó összegével vetekszik; mégis amikor egy autót veszünk, előtte kipróbáljuk. Igaz? Ha viszont egy házat, elhiszünk mindent előre. Egy befektetőnek pedig az az érdeke – ha el tudta adni előre

a lakást –, hogy ezek után minél olcsóbban meg tudja építeni.

SÁ: Konkrétabban [...]: Gyórt építészszemmel – az épületeket és a tereket is beleszámítva – egytől tízig hányasra osztályozná? [...] Kezdjük Magyarország viszonylatában!

BA: (...) Nem állunk túl jól, sok város van, ahol igényesebb az építészet.

SÁ: Vagyis: három? Négy?

BA: Igen, körülbelül. [...]

SÁ: Európát tekintve még rosszabb [...]?

BA: Igen. Nyilván hazabeszélek, de Magyarországon az építészetnek már semmi rangja nincs. Normális országokban leírják, ki tervezte az adott épületet. Néhány éve nálunk ez már nincs. A politika „megette” az építészetet, mostanra általános dologgá vált, hogy minden építésről egy politikus nyilatkozik.

SÁ: És ez bántja?

BA: Igen. Ez kifejezetten bánt.

SÁ: Mit tart élete fő művének?

BA: A legsikeresebbnek az Építész Műteremházat tartom, mert az mégiscsak nyert egy díjat. A másikért – a Termál Hotel Aquáért Hévízen – az Ybl-díjat kaptam meg. De nem tudok különbséget tenni, mert minden épületem olyan, hogy utólag tudom rólok, mit kellett volna másképp csi-

nálni. Ez a mi szakmánkban a rossz, hogy sosincs kész egy épület. Csak egy adott pillanatban kihúzzák az ember kezéből a papírt, s megépítik azt, amit akkor látnak rajta.

Kiderült, mikor robbantják fel az olajgyári kéményt Győrben

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2018.03.20.

https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/kiderult_mikor_robbantjak_fel_az_olajgyari_kemenyt_gyorben/2553896/

[...] Március 23-án, pénteken 11 órakor robbantják fel az olajgyári kéményt Győr-Szigetben. A robbantást az a tatai cég végzi, amelyik 2016-ban az olajgyári kisebbik kéménynél is ellátta a várostörténeti pillanatot jelentő feladatot. A Kisalföld úgy tudja, a beruházó által megbízott biztonsági cég mellett a közterület-felügyelet és a rendőrség is biztosítja a területet.

Az Ecet utca érintett lakóinak és a szomszédos olimpiai faluban élőknek fél 10-től délig el kell majd hagyniuk az otthonukat, a robbantás szervezői meg fognak győződni arról, hogy mindenki kiköltözött-e. Autók sem parkolhatnak a kémény közelében [...] Péntek délig tart a parkolási tilalom [...], a rendőrség elszállítja a rossz helyen parkoló kocsikat. A forgalomban és a buszok útvonalában is lesz változás péntek délelőtt [...].

Felrobbantották az olajgyári kéményt Győrben

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2018.03.23.

https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/felrobbantottak_az_olajgyari_kemenyt_gyorben_-_ujabb_video_fotok/2554304/

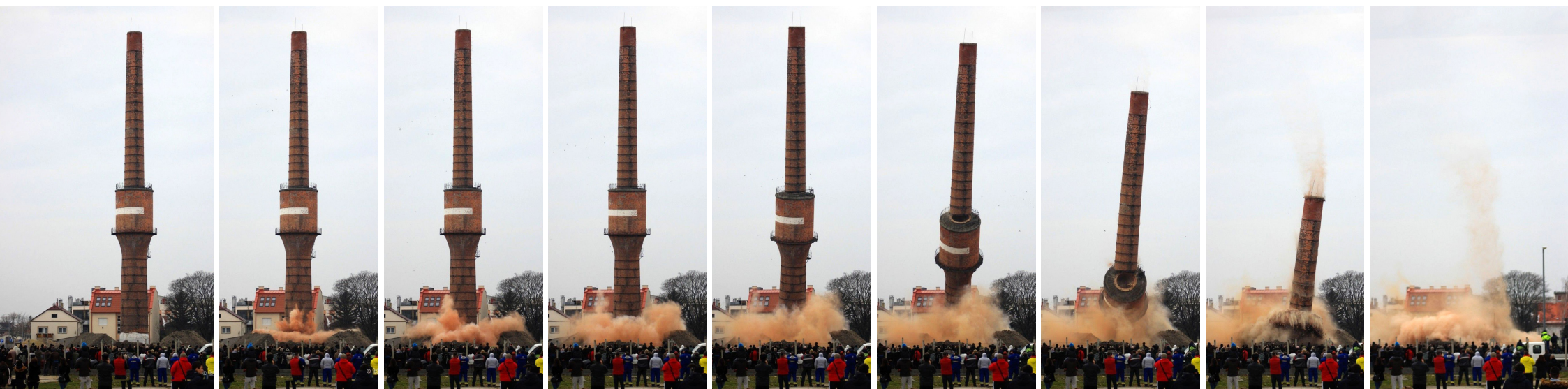
9:15 Amint arról beszámoltunk, pénteken 11 órakor robbantják fel a 107 éves olajgyári kéményt [...] A monstros két oldalán prizma épült, amely felfogja a robbantáskor kirepülő repeszeket. A pár méter magas földkupacból pedig egy körülbelül 45 méter hosszú ágyazatot húznak a tervezett dőlés irányába, ez fogja fel a várható dinamikus rezgést. S azért csak 45 méteres, mert a robbantást végző cég szerint a 66 méteres épület nem afféle faként dől ki, hanem várhatóan összeroppan egyes helyeken. A kémény egyébként 557,3 köbméternyi anyagból áll, s ehhez számíthatjuk a 157 köbméternyi alapot. Az aljánál 4 méteres átmérőjű, s mire a csúcsáig ér, 3 méteresre csökken, külső fala pedig 85 centi vastag. A külső tartást adó „réteg” alatt légrés [sic!] húzódik, s legbelül ágaskodik felfelé a belső kémény, a kürtő. [...]

9:52 A robbantást megrendelő beruházó közölte: „minden előkészület és előzetes tevékenység az engedélyeknek és a hatósági előírásoknak megfelelően történt, a lakókat értesítettük, az ideiglenes forgalom

terelést biztosító táblákat kihelyeztük.” A kocsik tulajdonosai előző este önként elálltak az érintett parkolóhelyekről. A C. T. and Partner Kft. tulajdonosa, Szabó Ákos szerint a kéményen a szükséges furatokat kifúrták és centiméter pontosan a kiszámított helyre került a csaknem 40 kilónyi robbanóanyag. A területen a szükséges földszancokat, ágyazatot és prizmákat elkészítették, s csütörtök este óta őrizték a területet. A biztosítási feladatokkal a [...] Patent S. Kft-t bízták meg, amely 30 emberrel van jelen a helyszínen, ott s vannak természetesen a robbantás végző tatai cég szakemberei, a rendőrség és a városi közterület felügyelet munkatársai. Buszt béreltek azok részére, akiknek el kell hagyni az otthonukat, hogy addig is fedett, esetleg fűthető helyen tudjanak tartózkodni. A beruházó felé öt tétvértársaság jelezte forgatási szándékát, engedéllyel rendelkező szakember drón-felvételeket is fog készíteni az eseményről. [...]

11:05 Felrobbantották az olajgyári kéményt, minden rendben zajlott – jelentette kollégánk a közelből. Az eseményt rengetegen nézték a Simor János püspök térről és az Erkel utcából is. A helyszín felett még jelenleg is három-négy drón köröz, több

Így dől le az olajgyári kémény Győrben
Fotók: Vass Ádám [szerkesztve]

[Az olajgyári kémény síthalma, Cserepes Richárd fotója a robbantás után]

felvétel is megőrkítette, ahogy előbb a kémény alja indult meg, majd a torony is kettétört, és a tervezett irányba dőlt. Kollégánk beszámolója szerint nincs akkora por a robbantás után, de a szennyeződések feltakarítása érdekében locsolóautót és úttisztító gépet is bevetnek. [...]

14:10 [...] „Már jóval a megjelölt időpont előtt emberek száza gyülekeztek a helyszín körül kijelölt sávokban, hogy tanúi lehessenek egy gyárkémény felrobbantásának. Úgy tűnt, hogy az emberek tudomásul vették – bár az idősebbek fájó szívvel – hogy egy ipartörténeti emlékekkel kevesebb lesz Győrben. Az óvodásoktól az éltesebb korúakig fegyelmezetten várta mindenki a „nagy bum” bekövetkezését, bár senki nem gondolta, hogy ez pontban 11 óraker meg is történik. Aztán mégis percre pontosan, tompa durranással elhangzott a végfütet: a kémény három helyen is megtörni látszott és porfelhőt hagyva maga után fokozatosan megadta magát. Éppen csak felocsúdtunk a vártnál kisebb robbanás zajára és még időben tudtunk exponálni a fényképezőgépekkel, mobilokkal megörökítve az eseményt. Az egész nem tartott egy percig sem, és a kémény darabjai pontosan a kijelölt nyomsávba hulltak. A kivi-telezők, vagy jobban mondva a bevégzők, igazán profi módon vitték végbe a rájuk bízott feladatot, az ember igájába hajtva a világ egyes részein sajnos az életek pusztításra használatos robbanóerőt” – fogalmazott a délelőtti eseményekről olvasónk, Takács Zoltán.

Ledarálják az olajgyári kémény tégláit

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2018.03.28.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/ledaraljak_az_olajgyari_kemeny_teglait/2554917/

Információink szerint a kémény tömege 650 és 700 tonna között volt. [A kémény 557,3 köbméternyi, az alap további 157 köbméternyi anyagból volt.] A megállapodás szerint legkésőbb jövő héten elszállítja a megbízott cég a múlt pénteken Győrben felrobbantott olajgyári kémény maradványait. Az 1851-ben épült gyár utolsó darabja volt a 107 éves monstrum.

Szabó Ákos, a terület új tulajdonosaként jegyzett beruházó vezetője elmondta: az elszállítással olyan céget bízott meg, amely nem hulladékkeént gondoskodik a területen maradt anyagról, hanem ledarálva hasznosítani tudja. Samott-tégláról van szó – mondta a tulajdonos –, s valószínű, hogy anyagát jellemzően kisebb teherbírású utak, főleg járdák építéséhez lehet majd felhasználni.

2018. 03. 23. 11:03:32

2018. 03. 23. 11:03:36

2018. 03. 23. 11:03:37

2018. 03. 23. 11:03:38

2018. 03. 23. 11:03:38

[Nemes Zoltán 'mettor' fotósorozata]

egymással egy időben lehessen befejezni. Félig külön, félig mégis egységben készülnek, hiszen mind a hármat más tervezte, de összehangolt módon. Az építészvezetők is hetente egyeztetnek egymással. A tervekkel az olimpiai faluhoz igazodik a hozzá közel eső, 36 lakásos ház, amelyet ugyanaz a mérnök tervezett, aki az olimpiai falut. Ehhez viszonyul a többi, s míg az Ecet utca felé eső részen fekszenek majd jellemzően a kisebb lakások, a Bercsényi ligetnél a nagyobbak, ez volt a koncepció – közölte Szabó Ákos –, amit a vevői igények viszszaigazoltak.

A lakásokba költözők közt nagyon sok a „csok”-os, s majdnem ugyanannyi a befektető, aki az egyetem közelségében jó bérbeadási lehetőséget lát. Van néhány penthouse lakás, aminek az ára 40 millió forint fölött van, de a többség 60-70 négyzetméteres, s körülbelül 24-25 millióba kerül. A legkisebbek 30-40 négyzetméteresek, az áruk 13-14 millió.

A földszinti részen két üzlethelyiséget is értékesítettek, úgy tudjuk, az egyikben fagyizó és cukrászda, a másikban pékség nyílik. A házak színvilága nem lesz merészebb a mai stílusirányzatnál, de a színek terén állást nem foglaló beruházók kedvencétől – a fehértől – több helyen eltér. A fehér a komplementer, de megpróbálják a Rábca világához közeli sárgás, lőszös színeket is becsempészni az épületegyüttesbe.

S bár a Bercsényi ligetnél az embernek ma már nem a Rábca jut eszébe, a folyó még mindig ott folyik, 2 méter 10 centi mélyen.

Az olajgyár helyén épülő házak [...]

Fotó: H. Baranyai E.

Az alapozásnál, a mélygarázs építésénél oda kellett tehát figyelni arra, hogy ne keresztelje a hajdani Rábca-mederben lejövő erek útját. [...]

Volt olajgyár területe – újabb három társasház épül az olimpiai falu épületei elé

Laczó Balázs, Kisalföld Online Extra, 2019.03.13.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/volt_olajgyar_terulete_-_ujabb_harom_tarsashaz_epul_az_olimpi_falu_epuletei_ele/2591028/

Március 23-án lesz egy éve, hogy felrobbantották Győrben a 107 éves olajgyári kéményt a lakosság és a sajtó óriási érdeklődésétől kísérve. Aki rég látta a területet és évek után most megpillantja, azt fogja hinni, hogy eltévedt. Három társasházat terveztek a volt olajgyári területre, ezek már magasodnak, de nem fej-fej mellett haladt a három beruházás. A legjobban az Ecet utca felé eső épület áll, azt követi a kémény helyén készült ház, a harmadik pedig az Erkel utca felőli.

[...] Szabó Ákos ügyvezető elmondta: az ő beruházásuk – vagyis a középső – a fő-

Az Erkel utca felőli oldalon épül a legkisebb ház [...] Fotó: Mészáros Mátyas

démzárásnál tart, s a tervezett határidőre, októberre elkészül a nyílászárókkal, a belső falazással és a gépészettel. Hozzáátette: mind a 107 lakás elkelt, a földszinten pedig pékség és fagyizó is lesz. [...] Ez volt egyébként az az építkezés a három közül, ahol a biztonság kedvéért cölöpalapozást végeztek, mivel kiderült: a réges-rég elterelt Rábca még mindig a Bercsényi ligeti medrében folyik 2 méter 10 centi mélyen. Ki kellett hát kerülni a „kísértetfolyó” ereit. A három házat tehát nem egyszerre fogják átadni, de az építésvezetők egymással mindvégig egyeztettek. [...] A 90 lakásos, Ecet utca felőli házban már a nyílászárók készülnek, az Erkel utcai a második szintnél tart, de remélhetőleg év végére azt is átadhatják.

[...] Szabó Ákos kérdésünkre elmondta, hogy továbbra is tervezi, hogy amikor nem szorítják a beruházási határidők, foglalkozni fog a mementó gondolatával, de továbbra is tartja magát ahhoz, hogy nem önmagában a kéménynek emelne emléket. Ennél – úgy látja az ügyvezető – komplexebb módon érdemes majd Sziget múltját, jövőjét meghatározni.

2018. 03. 23. 11:03:39

Győri fotóst díjaztak a 2019-es Sony World Photography Awardson

Szerző nélkül, Kisalföld Online, 2019.02.27.
https://www.kisalfold.hu/gyori_hirek/gyori_fotost_dijaztak_a_2019-es_sony_world_photography_awardson_-_ime_a_gyoztes_kep/2589684/

[...] A Sony és a 62 ország helyi fotós közösségeit támogató World Photography Organisation nyilvánosságra hozta a Nemzeti Díjak győzteseit. A Nemzeti Díjat Magyarországon 2019-ben Nemes 'mettor' Zoltán nyerte el [...] Győr, 2018. március 23. 11:03:39 című képét a legjobb Magyarországon élő magyar fotós által készített képnek választották, amely a Sony World Photography Awards Nyílt versenyében is megméretteti magát. A győri Nemes Zoltán 'mettor' győztes képe a Győr-sziget városrészen található növényolajgyár utolsó kéményének lebontását mutatja be, megörökítve ezzel azokat az emblemikus emlékeket, melyek a régi győri ipari városrészhez köthetők [...].Fényképe [...] megtekinthető lesz a Sony World Photography Awards londoni kiállításán, valamint bekerül a 2019-es hivatalos évkönyvbe is. [...]

[A díjazott kép – a szerző szíves közreműködésével – a kötet borítóján látható, a kapcsolódó képsorozat pedig alul.]

A két sajtószemle forrásai

Az online tartalmak linkjei az idézés helyénél megtalálhatók.

Cseh András: Az olajgyári kémény megmenetlenségéért. Online petíció, 2016.11.23.

2018. 03. 23. 11:03:39

Csésfalvy Attila: Kéményrobbantás Győrben? – A múltunk megőrzését szeretnék az építészek. In: Kisalföld Online, 2016.11.28.

Dunaveczy András, Gerő János: Több mint félezen a kémény megtartása mellett. In: Oxygen Hírügynökség, 2016.11.24.

Ferenczi József: Olajgyári patthelyzet Győr-Szigetben. In: Kisalföld Online, 2003.07.21.

Hancz Gábor: Húsz méter magas házak épülnek az olajgyár helyén Győrben. In: Kisalföld Online, 2015.10.16.

Hancz Gábor: Ötven pontról tárgyaltak a maratoni közgyűlésen. In: Kisalföld Online, 2008.07.03.

Hancz Gábor: Új telkek, hidak, utcák, vasutak és sétányok. In: Kisalföld Online, 2005.10.18.

Horváth Tamás: Győr – Sziget – Olajgyár területe. Tanulmány, 2003.02.19.

Ica J. F.: Újra füstöl a győri olajgyár. In: Kisalföld Online, 2004.09.01.

Laczó Balázs: Felrobbantják Győrben a 107 éves kéményt. In: Kisalföld Online, 2018.03.12.

Laczó Balázs: Lecsaptak az olajgyári lakásokra Győrben. In: Kisalföld Online, 2018.10.16.

Laczó Balázs: Volt olajgyár területe – újabb három társasház épül az olimpiai falu épületei elé. In: Kisalföld Online Extra, 2019.03.13.

Pomaranski Luca: Balett, múzeum, bábszínház és fesztiváIROda az olajgyárban? In: Kisalföld Online, 2008.07.02.

Pomaranski Luca: Kultúrközpont, szálloda, irodaház épül az olajgyár helyén. In: Kisalföld Online, 2008.03.13.

2018. 03. 23. 11:03:40

Pomaranski Luca: Megkezdtek az olajgyár bontását. In: Kisalföld Online, 2007.06.20.

Somfai Attila: Jel-kémény – nyílt levél a győri olajgyári kéményről. In: Építészforum, 2016.11.25.

Sudár Ágnes: A kémény a mi öreg fotelunk. In: Kisalföld Online Extra, 2018.03.17.

Sudár Ágnes: Az üvegház lett a befutó. In: Kisalföld, 2017.04.12. 6. oldal

Sudár Ágnes: Bizottság a kultúrpalotáért?! In: Kisalföld Online, 2008.08.07.

Sudár Ágnes: Honnan jön a pénz a kultúrpalotába? In: Kisalföld Online, 2008.07.22.

Sudár Ágnes: Ismét mocorognak az olajgyári kémény körül Győrben. In: Kisalföld Online, 2018.03.08.

Sudár Ágnes: Mi lesz az olajgyári kéménnyel? – Európa térképére kerülhetünk. In: Kisalföld Online, 2016.12.01.

Sudár Ágnes: Olajgyár: Kémény a halálsoron Győrben. In: Kisalföld Online Extra, 2017.11.17.

Sudár Ágnes: Petíció a győri kéményért – Már ötszáz fölött az aláírók száma. In: Kisalföld Online, 2016.11.23.

Szeghalmi Balázs: Miért füstöl a lerombolt olajgyár kéménye Győrben? Fotók, videó. In: Kisalföld Online, 2012.08.02.

Szeghalmi Balázs: Olajgyár állt, most kőhalom van helyette Győrben – videóval. In: Kisalföld Online, 2010.10.19.

Szeghalmi Balázs: Robbantás után – fellapoztuk a győri olajgyár 150 éves történetét – régi fotók. In: Kisalföld Online, 2018.03.24.

Szerző nélkül: „Megvan” az olajgyár is. In: Kisalföld Online, 2006.12.06.

2018. 03. 23. 11:03:45

Szerző nélkül: 40 kg robbanóanyaggal döntenék le az olajgyár utolsó kéményét – olvasóink fotói. In: Kisalföld Online, 2016.11.21.

Szerző nélkül: Borkai Zsolt: marad az olajgyári kémény – Nem lesz robbantás! In: Kisalföld Online, 2016.11.28.

Szerző nélkül: Felrobbantották az olajgyár kéményét Győrben – Videók, fotók a kémény ledőléséről. In: Kisalföld Online, 2016.07.20.

Szerző nélkül: Felrobbantották az olajgyári kéményt Győrben – újabb videó, fotók. In: Kisalföld Online, 2018.03.23.

Szerző nélkül: Győri fotós különdíjja. In: Kisalföld Online, 2010.07.26.

Szerző nélkül: Győri fotóst díjaztak a 2019-es Sony World Photography Awardson – ime a győztes kép. In: Kisalföld Online, 2019.02.27.

Szerző nélkül: Kápolnával, kéményes házzal, kerekítéssel is nyertek építészeink. In: SZE portál, 2018.02.09.

Szerző nélkül: Kiderült, mikor robbantják fel az olajgyári kéményt Győrben. In: Kisalföld Online, 2018.03.20.

Szerző nélkül: Közélettel a városházán. In: Kisalföld Online, 2009.08.10.

Szerző nélkül: Lebontották a régi olajgyár falát – videó. In: Kisalföld Online, 2013.02.27.

Szerző nélkül: Ledarálják az olajgyári kémény tégláit. In: Kisalföld Online, 2018.03.28.

Szerző nélkül: Olajgyári kémény-tervek: arra szavazott, amire az építészek? Mutatjuk az eredményt! – fotók. In: Kisalföld Online, 2017.04.11.

2018. 03. 23. 11:03:49